

Kultur och Kompetens – Arbetsmarknad och kompetens

Upprättare Lena Lejerström

SOU 2017:95 Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring**YTTRANDE BETÄNKADE****Sammanfattning**

Region Gävleborg har mottagit betänkande av utredningen Sveriges besöksnäring Ett land att besöka - En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, SOU 2017:95.

Nedan följer Region Gävleborgs kommentarer och inspel till utredningen.

Region Gävleborg

- är mycket positiv till en sammanhållen politik för besöksnäringen och tillstyrker förslaget om nytt övergripande mål och vision.
- välkomnar förslaget om en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring och att strategin arbetas fram i samverkan med besöksnäringen, statliga myndigheter, regioner, kommuner och det civila samhället. Viktigt att en nuläges- och omvärldsanalys kopplas till arbetet.
- tillstyrker förslaget om ett nationellt besöksnäringforum med ansvar för framtagandet och genomförandet av en nationell strategi. Viktigt är att det sekretariat som kopplas till besöksnäringforum bör bemannas med personer med hög kompetens i ämnesområdena inom den nationella strategin.
- ser både för- och nackdelar med alla tre förslagen att bilda en ny nationell funktion för kunskapsutveckling och innovation. Av de tre förslagen är alternativ 1 mest appellerande.
- ser positivt på att Tillväxtverket får ett stärkt mandat att samordna, leda och återrapportera arbetet i Besöksnäringens myndighetsgrupp, men utöver det bör alla berörda myndigheter få ett uppdrag att arbeta med besöksnäringens frågor inom sin ordinarie verksamhet.

Kommentar: Region Gävleborg välkomnar denna utredning då vi ser ett stort behov av en sammanhållen politik för hållbar turism och en växande besöksnäring.

Region Gävleborg ser behovet av en nationell strategi 2030 med tydliga mål och en vision kopplad till sig. Det är viktigt att en nulägesanalys och en omvärldsanalys kopplas till arbetet. Strategin bör processas över hela landet med alla relevanta aktörer, inte minst för förankringsdelen.

Region Gävleborg ser också behovet av inrättandet av ett nationellt besöksnäringensforum. Sekretariatet kopplat till forumet bör bemannas med personer som äger stor kompetens i ämnesområdena inom nationella strategin och inom de politikområden som omfattas av eller berörs av besöksnäringens nationella strategi.

Region Gävleborg ser både för- och nackdelar med alla tre förslagen att bilda en ny nationell funktion för kunskapsutveckling och innovation. Av de tre förslagen är alternativ 1 mest appellerande. De regionala noderna blir oerhört viktiga då det finns närhet till den kommunala nivån och besöksnäringen i de regionala strukturerna. Skapandet av nya produkter och tjänster sker lokalt så det är viktigt att flytta närmare besöksnäringen och där frigöra innovationskapacitet. Samtidigt finns även en koppling mot de nationella aktörerna, myndigheter och departement i den regionala strukturen.

Besöksnäringens myndighetsgrupp har varit verksam i flera år men utan ett formerat uppdrag. Ska alla myndigheter fullt ut samverka för besöksnäringens bästa bör inte enbart Tillväxtverket få ett stärkt mandat; alla berörda myndigheter bör få ett uppdrag att arbeta med frågorna inom sina respektive ordinarie verksamheter. Det är även viktigt med utvecklad myndighetssamordning på regional nivå. Bra med stöd från Tillväxtverket kring hur det skulle kunna gå till.

Region Gävleborg

- är positiv till förslaget att regeringen ändrar Tillväxtverkets instruktion så att den tydliggör att Tillväxtverket är den ansvariga myndigheten för samordning och kunskapsspridning inom hållbar utveckling inom turism och besöksnäring samt att det även inkluderar uppföljning inom området. Dock bör Tillväxtverkets tidigare arbete inom hållbar destinationsutveckling och hållbar produktutveckling utvärderas innan myndigheten får nya uppdrag.

Kommentar: *Region Gävleborg står bakom bedömningen att Sverige behöver ha ett större nationellt fokus på och tydligare ställningstaganden kring hållbarhetsaspekten i arbetet med hållbar utveckling av besöksnäring och turism. Att relatera till Agenda 2030 ger arbetet med hållbar utveckling i besöksnäringen en naturlig*

koppling på motsvarande sätt som för andra näringsgrenar och branschen.

Region Gävleborg är positiv till att regeringen ändrar Tillväxtverkets instruktion så att den tydliggör ansvaret för samordning och kunskapsspridning inom hållbar utveckling för turism och besöksnäring, men anser att en utvärdering av Tillväxtverkets tidigare insatser inom området bör göras innan nya uppdrag läggs ut.

Region Gävleborg

- anser att förslagen kring digitaliserad besöksnäring lägger för stort fokus på delnings- och plattformsekonomi. Här bör fokus ligga på möjligheterna med digitalisering i ett större perspektiv såsom exempelvis digitala lösningar för att förstärka de turistiska produkterna – virtual reality, augmented reality, robotisering samt digitalisering av tillsyns- och tillståndsprocesser.

Kommentar: *Förslaget att fokusera på delnings- och plattformsekonomi är inte tillräckligt för ett så viktigt område som digitaliseringen. Här bör fokus ligga på möjligheterna med digitalisering i ett större perspektiv. Digitala lösningar för att förstärka de turistiska produkterna är ett exempel; virtual reality, augmented reality och robotisering samt digitalisering av tillsyns- och tillståndsprocesser. Ett större fokus på affärsutveckling/digitalisering i och av branschen skulle kunna ge bättre förutsättningar för tillväxt.*

Region Gävleborg

- tillstyrker samtliga förslag gällande Kompetensförsörjning.

Kommentar: *Region Gävleborg är positiv till de presenterade förslagen men saknar fokus på det som redan identifierats som det största hindret för utvecklingen av besöksnäringen - rekrytering av kompetent och rätt arbetskraft. Ytterligare delar inom området saknas också. Exempelvis insatser för att minska personalomsättningen. Att genom kompetensutveckling behålla nuvarande medarbetare är viktigt. Likaså att ta in digitala verktyg i både kompetensutveckling och kompetensförsörjning. I stort rör kapitlet kompetensförsörjning turismens stödverksamheter snarare än näringen.*

Turismutbildningarna bör ses över för att matcha efterfrågan på kompetens bättre. Ett exempel är restaurangutbildningarna som ofta är breda och av varierande kvalitet. Tydligare inriktningar bör finnas för exempelvis de som vill utveckla mer innovativa och mer

upplevelsebaserade färdigheter för att säkra kvaliteten för restaurangbranschen, som är en viktig del inom besöksnäringen.

YH-systemet är ett viktigt verktyg att nyttja för att komma till rätta med utbildad personal i många delar av landet där besöksnäringen har potential att växa. Via de regionala kompetensplattformarna finns en möjlig väg att föra in besöksnäringen i det regionala arbetet.

Region Gävleborg

- är positiv till samtliga förslag gällande utveckling, forskning och innovation.

Kommentar: *Region Gävleborg delar bedömningen att nationella och regionala insatser för innovation behöver i högre grad än idag riktas direkt till företagen i besöksnäringen för att stärka deras innovationsförmåga.*

Ett koordinerat stöd till innovation som svarar mot besöksnäringens behov är mycket viktigt för svensk besöksnäringens långsiktiga konkurrenskraft och för hållbar utveckling.

Region Gävleborg

- tillstyrker förslaget om stärkt mandat och tydligt uppdrag till Tillväxtverket gällande turistisk statistik på regional och kommunal nivå.

Kommentar: *Förslagen talar för att Tillväxtverkets uppdrag måste förändras till att innefatta ansvar att ta fram statistik och analyser även för den regionala och lokala nivån. Tillväxtverkets organisation bör därför stärkas. En kraftsamling, både finansiellt och kunskapsmässigt i dessa frågor behövs. Region Gävleborg efterfrågar en mer långsiktig planering kring statistik och analysfrågan och undersökningar. Det bör finnas en regelbundenhet i undersökningar samt i de områden man mäter. Gemensamma metoder bör utvecklas för att säkerställa tillförlitlighet och jämförbarhet. Bra att titta över vad som bör belysas mer än gästnätter, omsättning och sysselsättning. Kunskapsspridningen bör också genomlysas liksom mottagarens kapacitet att ta emot det analyserade materialet*

Region Gävleborg

- är positiv till förslaget att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att, i samråd med besöksnäringens branschorganisationer och i dialog med regioner och myndigheterna inom SOFT, genomföra en förstudie för

analys av hur växande turism ska kunna möta klimatutmaningarna och bidra positivt till klimatmålen.

- tillstyrker förslaget att Tillväxtverket tillsammans med Trafikverket och efter samråd med SKL och företrädare för regioner och besöksnäringen undersöker hur kollektivtrafikmyndigheterna bättre kan fånga besöksnäringens behov.

Kommentar: Viktigt att genomlysna relationen till de regionala trafikplanerna inom ramen för förslagen kring trafikutbud och transporter

Region Gävleborg

- tillstyrker samtliga förslag gällande Naturturism.

Kommentar: Naturen är en av de främsta reseanledningarna till Gävleborg och Region Gävleborg ser mycket positivt på de lagda förslagen. Den nationella strategin bör gå hand i hand med den delstrategi för naturturism som nu tas fram av besöksnäringen. Företagen som arbetar med naturturism som drivkraft och reseanledning i Sverige är många och arbetar inom en stor och spridd gren av besöksnäringen; allt från stora boendeanläggningar och skidanläggningar till små upplevelseföretag inom exempelvis paddling, cykling, fiske, björngömsle, vandring mm. Oavsett om det rör sig om stora eller små företag, fasta anläggningar eller företag som levererar specifika upplevelser i naturen så skapar de tillsammans ett större värde för besökaren. Inom ramarna för de uppdrag som ges till Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet Skogsstyrelsen, Sveaskog och Visit Sweden är det av yttersta vikt att relevant kompetens inom destinations- och affärsutvecklings finns tillgänglig samt att uppdraget till respektive är specifikt uttalat. Region Gävleborg välkomnar förslaget om att skyddad natur på olika sätt kan bli tillgänglig för kommersiell verksamhet. De flesta företag inom naturturism har inget eller litet eget markinnehav. Det innebär att verksamheten ofta förläggs till annans mark. Grunden för långsiktig och hållbar naturturism ligger därför i ett bra samarbete mellan naturturismföretagare och markägare. Detta kan underlättas genom en bred samverkan mellan företag inom naturturism turismorganisationer, kommuner, myndigheter och markägare. Hållbara avtal- och samverkansmodeller kan tas fram i samverkan mellan relevanta parter i frågan.

Region Gävleborg

- tillstyrker samtliga förslag gällande kulturturism

***Kommentar:** Region Gävleborg tycker det är särskilt viktigt med bättre samordning mellan världsarven och andra aktiviteter för att kulturarvet ska kunna fungera som dragare och det behövs en nationell samordning för att tillvarata världsarven. Därför välkomnas förslaget om att Riksantikvarieämbetet får i uppdrag att samarbeta med Tillväxtverket och i nära dialog med Världsarv i Sverige och Naturvårdsverket att utveckla en plan för hållbar besöksmålsutveckling av världsarven. Viktigt med nära dialog på de regionala och lokala nivåerna i det arbetet.*

De digitala teknikerna är mycket viktiga för en besökares upplevelser, före-under-och efter resan till en destination. Genom ny teknik kan besöksmål visas och upplevas på helt nya sätt. Det finns också besöksmål som inte tål alltför stor exponering och enbart kan upplevas digitalt. Detta bör föras in dessa delar i den sammanhållna politiken och i gränssnittet mellan kultur och digitaliseringen.

Då regioner i dag har det regionala utvecklingsansvaret och idag bl a fördelar statliga stöd inom kultur så anser Region Gävleborg att även 7:2 anslaget bör gå över från Länsstyrelsen till regionen för fördelning.

Region Gävleborg

- tillstyrker förslaget att en strategi för måltidsturism koordineras med den nationella livsmedelsstrategin, men efterlyser även större samverkan även med andra strategier kring livsmedel som finns, inte minst regionalt.
- välkomnar initiativ för koordinering och effektivisering av tillståndsgivning och kontroller, men anser att fler statliga myndigheter, exempelvis Jordbruksverket samt kommunernas myndighetsutövning behöver involveras i arbetet.

***Kommentar:** Skrivningen i utredningen är starkt kopplat till regional matkultur, en viktig del för att skapa attraktionskraft för mat, dryck och måltid. Det är avgörande att de insatser som förslås tar hänsyn till den snabba förändring som sker inom dessa områden. En samordning med den nationella livsmedelsstrategin är inte tillräckligt. För att skapa en sammanhållen politik och en hållbar tillväxt i besöksnäringen är snarare en koppling till de regionala livsmedelsstrategierna av yttersta vikt.*

Region Gävleborg

- välkomnar förslaget att inkludera stora möten och evenemang i den nationella strategin och tillstyrker förslaget om att Tillväxtverket får i uppdrag att i dialog med Team Sweden Möten och Evenemang, Swedish Network of Convention Bureaus, lärosäten och andra relevanta aktörer genomföra en förstudie om nationella mål och insatsområden för stora möten.
- avstyrker att regeringen ger Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag och resurser att utveckla en pilotinsats som syftar till utveckling av hållbara evenemang och möten med fokus på säkerhet. Region Gävleborg föreslår istället att MSB – Myndigheter för Samhällsskydd och Beredskap får det uppdraget då de känns mer relevanta som den myndighet som ska ansvara för evenemangssäkerhet.
- är positiv till förslaget att regeringen ska ta en aktiv roll bakom arrangörer och städer i ett urval av stora internationella idrottsevenemang, men vill se ett ännu tydligare åtagande från staten i form av statliga ekonomiska garantier.
- tillstyrker förslaget att regeringen tydliggör ansvaret för nationell vägledning inom evenemangssäkerhet samt tillskjuter resurser under 2018–2020 för att utforma vägledning och i samråd med relevanta aktörer inom besöksnäring och civilsamhälle implementera denna hos arrangörer.
- tillstyrker förslaget att samordningen av insatser från berörda departement i förhållande till evenemang och stora möten stärks.
- avstyrker förslaget att regeringen ger Visit Sweden AB ett utökat uppdrag och resurser att ta fram fakta och verktyg samt att arrangera kompetenshöjande insatser rörande Sverige bilden, PR och kommunikation, som stöd till aktörer som arbetar för fler internationella evenemang och möten till Sverige. Detta uppdrag bör istället gå till Svenska institutet som har möjlighet att integrera denna del i det ordinarie arbetet med att bygga Sverige bilden.
- välkomnar att regeringen tar en aktiv roll i att visa att nationen ställer sig bakom arrangörer och städer, men anser att ett representationsstöd inte är en tillräcklig insats. Vi förordar statliga garantier för att attrahera stora internationella evenemang.

Kommentar: Region Gävleborg anser det viktigt att Möten och Evenemang får en tydlig plats i besöksnäringen och välkomnar förslaget att bygga in området i nationella strategin. Speciellt internationella Möten och Evenemang bör ses som verktyg för att

uppnå målsättningarna i regeringens exportstrategi och öka svensk synlighet på världsmarknaden.

Generellt sett har evenemangslandskapet förändrats i stor omfattning vilket ger anledning till att se över säkerhetsfrågan kring evenemang. Att genom riktade förslag ge resurser för insatser är positivt. Region Gävleborg anser dock att uppdraget om utveckling av säkerhet kring evenemang bör gå till MSB - Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap istället för till Vinnova. MSB är mer relevant för detta uppdrag då de idag har uppdraget att ansvara för åtgärder före, under och efter en olycka eller en kris.

När det gäller Sverigebilden och evenemanglandet Sverige ser Region Gävleborg att uppdraget går till Svenska Institutet istället för till Visit Sweden, som förslaget i utredningen är. Svenska Institutet har idag uppdraget att bygga Sverigebilden och skulle kunna integrera denna del i sitt ordinarie arbete.

Förslaget till representationsstöd inte är en tillräcklig insats för att attrahera stora internationella evenemang. Här behövs statliga garantier. Idag tar oftast regioner, kommuner och destinationer risken tillsammans med arrangörerna vilket inte är hållbart i längden.

Region Gävleborg

- tillstyrker förslaget om att regeringen växlar upp arbetet med att förenkla för företag i besöksnäringen enligt det arbetssätt som har tagits fram inom regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Serverat. Alla myndighetskontakter oavsett nivå eller ansvarsområde ska förenklas. Åtgärderna ska anpassas utifrån företagens problembild och behov.

Kommentar: *Besöksnäringen är en näringsgren och bransch som mer än många andra tyngs av ett omfattande regelverk, tillståndsprocesser och tillsyn. För att förenkla för företagen och samtidigt utöva en relevant tillsyn krävs förenklingsprocesser, samsyn kring avgifter och ett omfattande digitaliseringsarbete.*

Region Gävleborg vill till sist understryka vikten av att vara tydlig med ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna som nämns i utredningen. Som utredningen tar upp så är besöksnäringens aktörssystem mycket komplext och samverkan är en förutsättning för att lyckas med de insatser som ges som förslag. För att samverkan mellan aktörerna ska bli lyckad är det av stor vikt att rollfördelningen är tydlig. Speciellt viktigt är en tydlig rollfördelning mellan Länsstyrelser och Regioner.

Regionstyrelsen 180321

Eva Lindberg
Regionstyrelsens ordförande

Johan Färnstrand
Regiondirektör